

ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС «КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»

Творча робота учасника третього туру
щорічного Всеукраїнського конкурсу
«Кращий державний службовець»
на тему:

**«Формування та реалізація державної політики
у галузі туризму та рекреації
на прикладі
Косівського району Івано-Франківської області»**

Дімбровська Ірина Василівна

Косівська районна державна адміністрація

Головний спеціаліст відділу
соціально-економічного розвитку
управління економічного розвитку,
торгівлі і туризму

дата виконання

підпис учасника

2017 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ	
1.1. Основні функції туризму та рекреації	4
1.2. Державне управління у сфері туризму.....	5
РОЗДІЛ 2 РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ КОСІВСЬКОГО РАЙОНУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
2.1. Особливості формування регіонального туристично- рекреаційного комплексу на Косівщині.....	7
2.2. Розвиток туристично-рекреаційного потенціалу Косівського району.....	8
2.3. Аналіз туристичного потенціалу Косівського району.....	9
ВИСНОВКИ.....	11
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	12

ВСТУП

Актуальність теми. Формування високорозвиненої національної індустрії туризму та рекреації та її інтеграція у світовий ринок туристичних послуг пов'язані з необхідністю вирішення гострих соціально-економічних проблем суспільства. Туризм сьогодні розглядається як сфера реалізації потреб і попиту в ринкових умовах, як особливий сектор сучасної національної і регіональної економіки, як невід'ємна складова соціально-економічної політики держави.

За роки незалежності в Україні накопичений досвід здійснення туристичної політики, що переконливо свідчить про неможливість модернізації галузі без належного наукового обґрунтування, прогностичних передбачень, розробки новітніх методологій та теорій. Практичним крокам щодо реформування туристично-рекреаційної сфери повинні передувати серйозні комплексні наукові дослідження. Відсутність таких досліджень стримує розвиток правової та інституційної бази регулювання розвитком рекреаційно-туристичної галузі, не дозволяє визначити й реалізувати пріоритетні напрями впливу держави на ситуацію в регіонах.

В останні роки в Україні посилюється увага вчених та фахівців, які досліджують проблеми розвитку туризму, до формування національної туристичної індустрії, підвищення економічної ефективності туристичної сфери, використання рекреаційних систем тощо.

Об'єкт дослідження – державна політика в галузі туристичної та рекреаційної діяльності.

Предмет дослідження – особливості реалізації галузевої державної політики на регіональному рівні.

Мета й завдання дослідження. Мета роботи – дослідити формування та реалізацію державної політики в галузі розвитку та модернізації туристично-рекреаційної галузі з метою підвищення ефективності її функціонування в ринкових умовах.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ

1.1. Основні функції туризму та рекреації

Туризм - явище суспільного життя та одна з найбільш сталих складових світової економіки, яка за останні десятиріччя має стабільні (в середньому 5% на рік) темпи зростання, тому вважається одним з найперспективніших напрямків соціально-економічного розвитку. На сучасному етапі туризм став частиною стилю життя більш ніж третини людства і участь у туристичному процесі можна розглядати як складову якості життя. Туризм є мобільною складовою рекреації, пов'язаною з доданням простору задля відпочинку, розваги, лікування або з будь-якою іншою метою, не пов'язаною з отриманням прибутку. [2]

Туризм – це явище поліфункціональне. Серед основних функцій туризму слід зазначити рекреаційну, соціальну, культурну, екологічну, економічну, просвітницьку і виховну. Туризм виступає засобом комунікації та саморозвитку, підвищення рівня освіти та загальної культури шляхом ознайомлення з культурою, побутом, традиціями та віруваннями, стилем та характером життя інших народів, з культурною спадщиною людства та перлинами природи.

Дедалі більшого значення набуває екологічна функція туризму. З одного боку, туризм виступає споживачем певних природно-рекреаційних благ і зацікавлений в їх збереженні. З іншого боку, зростання попиту призводить до збільшення тиску на територіальні рекреаційні системи. Саме тому захист довкілля має бути невід'ємною складовою розвитку туризму.

Беззаперечно значною є економічна функція туризму. Потреби подорожуючої людини сформували галузь сфери обслуговування населення. Зростаюча індустрія туризму потребує кадрового забезпечення. Зазначені характерні ознаки роблять туризм ефективною галуззю господарства, що відіграє дедалі більшу роль як в національних економіках, так і в світовій.

Економічна складова туристичної діяльності проявляється не тільки в комерційній спрямованості, а й в посиленні соціальної та екологічної ролі туризму (реставрація пам'яток історії та культури, природоохоронні заходи, реконструкція матеріально-технічної бази, освітянська та виховна робота засобами туризму тощо), що свідчить про гуманістичну спрямованість туризму. Тому сучасний етап розвитку туризму можна охарактеризувати, як етап переосмислення його ролі і значення в людській життєдіяльності - від «примхи багатих» - через туризм як ефективну галузь господарства зовнішньоекономічного спрямування - до туризму як соціокультурного явища.

1.2 Державне управління у сфері туризму

Ефективність державного управління у сфері туризму становить повне усвідомлення взаємозв'язків туризму з різними галузями державного, економічного, політичного і культурного життя країни. Ігнорування цих взаємозв'язків створює перешкоди для використання туристичних переваг навколишнього середовища, засобів виробництва для забезпечення суспільних потреб, які відбиваються на національній економіці.

Важливою умовою ефективного управління туристичною галуззю є державна інформаційна політика.

Завданнями управління в галузі рекреації є виявлення та оцінка рекреаційних ресурсів певного регіону. Стрижневою проблемою, яку повинна вирішувати місцева влада, є проблема ефективної територіальної організації туристичного споживання.

Розвиток туристично-рекреаційної сфери невід'ємно пов'язаний із рівнем розвиненості держави, в якій вона функціонує. Державна політика у сфері туризму формується під впливом міждисциплінарності туризму та його економічної вигоди для держави. Туристична політика – це складова частина політики держави, сукупність теоретичних ідей, цілей і завдань, практичних заходів розвитку туризму. [7]

Завдання політики у сфері туризму реалізують різні суб'єкти, організації та установи, а саме - суб'єкти міжнародної політики у сфері туризму (Всесвітня

туристична організація- ВТО), Комітет у справах туризму Європейського Союзу та Організації Економічної Співпраці і Розвитку (ОЕСБ), Європейська туристична комісія, Всесвітня асоціація турагентів і туроператорів (WATA), Міжнародна Рада турагентів (ICTA), Універсальна Федерація асоціацій турагентств (UFTAA) , ЮНЕСКО, ЄС, та ін.) ; суб'єкти державної національної політики у сфері туризму (законодавчі та виконавчі органи держави, які визначають основні цілі, стратегію та інструменти реалізації цієї політики); суб'єкти регіональної політики у сфері туризму (на рівні адміністративних одиниць держави); суб'єкти локальної політики у сфері туризму; суб'єкти сфери туризму з професійним характером, наприклад туристичні оператори, туристичні агенти, туристичні бюро, спілки власників ресторанів, готелів, екскурсоводів і туристичних перевізників. Правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку туристично-рекреаційної галузі в Україні визначені Законами України “Про курорти” , “Про туризм”, “Про природно-заповідний фонд України”. [10]

Управління в туризмі - комплексна діяльність, котра включає формування туристичної політики, прогнозування та планування туризму, маркетинг туристичної діяльності, котрі мають на меті покращення якості надання послуг та мінімізування (зменшення) коштів функціонування туризму.

Державна туристична політика реалізується на всій території України. Внесок туризму у економічний розвиток регіону тим більший, чим більше в ньому використовується продуктів і матеріалів місцевого виробництва, а також місцевий персонал.

Формування державної туристичної політики охоплює такі етапи:

- 1) визначення принципових завдань;
- 2) накреслення перспективних і найближчих цілей, що мають бути досягнуті в конкретний термін;
- 3) вироблення методів, засобів, форм діяльності;
- 4) вибір організацій (інституцій), за допомогою яких здійснюватиметься діяльність і можуть бути досягнуті поставлені цілі. [6]

РОЗДІЛ 2

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ КОСІВСЬКОГО РАЙОНУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1 Особливості формування регіонального туристично- рекреаційного комплексу на Косівщині

Розташування та наявність природних ресурсів характеризують Косівський район як такий, що має значний природно-ресурсний потенціал. Косівський район розташований біля підніжжя Покутсько-Буковинських Карпат. 60% населених пунктів району мають статус гірських. Лісами зайнято 50,6% території району. Район також багатий на водні ресурси.

Основними суб'єктами туристично-рекреаційної галузі є: органи управління рекреаційною галуззю, туристичні фірми, приватні садиби, підприємства роздрібної торгівлі та інші, діяльність яких сприяє задоволенню рекреаційних потреб. [1]

Основним регуляторним актом району у сфері туризму є Програма розвитку туризму в Косівському районі на 2016-2020 роки. Основною метою Програми розвитку туризму в Косівському районі є здійснення заходів, спрямованих на розвиток туристичної галузі, забезпечення умов для функціонування суб'єктів туристичної діяльності, залучення інвестицій і створення туристичного продукту для потреби міжнародного і внутрішнього туризму. З урахуванням природно-кліматичного, рекреаційного, соціально-економічного та історико-культурного потенціалу району, його етнографічних особливостей пріоритетним напрямком розвитку району є розвиток саме туристичної галузі. [4,5]

Місцеві органи влади сприяють розвитку туристичної індустрії у регіоні шляхом створення сучасної туристичної інфраструктури, розробленню і впровадженню заходів для захисту місцевих туристичних ресурсів та проводять аналіз ринку туристичних послуг у межах району. [3]

2.2. Розвиток туристично-рекреаційного потенціалу Косівського району

Вдале географічне розташування та м'який клімат сприяють розвитку Косівщини як курортно-рекреаційного центру. Наприкінці XIX ст. для потреб туристів тут була мережа пансіонатів. Одним з найпопулярніших був приватний заклад «Лічниця» ("Zakład Leczniczy") доктора Аполінарія Тарнавського, який на німецький манер запровадив у Косові методику водолікування. Окрім оздоровчої купальні, доктор Тарнавський закладає дендропарк та розробляє оригінальні лікувально-кулінарні рецепти. Починають розвиватися художні промисли.

Косівщина є регіональним центром народних промислів, які розвиваються поряд з садівництвом та скотарством.

На території Косівського району працюють 20 закладів готельного типу, понад 80 садіб зеленого туризму, 80 закладів харчування та 27 музеїв. На території району розроблені туристичні пішохідні та веломаршрути.

Найцікавішими та найбільш відвідуваними туристичними об'єктами Косівщини є: туристично-мистецький комплекс «Маєток Святого Миколая», численні водоспади, гірські полонини, святилище Терношорська Лада, озеро Лебедин, оглядовий майданчик на хребті Острий, Косівський сувенірний ринок, та інші.

Для виконання Програми розвитку туризму в районі та з метою розвитку туристичної інфраструктури проводяться різні заходи - ознайомчі тури для засобів масової інформації, встановлення туристично-інформаційних щитів, участь власників садіб зеленого туризму у навчаннях з питань організації послуг у сфері зеленого туризму, видання поліграфічної продукції. Для популяризації туристичного потенціалу регіону проводяться фестивалі «Лудине», «Барвограй», «Мальований дзбаник», «Фестиваль Новорічно-різдвяної іграшки», «Великдень у Космачі», велозмагання «Гуцул-трофі», змагання з мотоспорту «Ruba Grunem».

Станом на 01.07.2017 р. Косівський район відвідало 71 750 осіб

2.3. Аналіз туристичного потенціалу Косівського району

Сильні сторони	Слабкі сторони
Косівський інститут Унікальний заклад вищої художньої освіти (наявність майстерень, спеціалізованих аудиторій, організація пленерів, виставок)	<ul style="list-style-type: none"> Відсутність власної юридичної особи (підпорядкування Львівській академії мистецтв), експериментального освітнього простору та партнерств із подібними закладами освіти закордоном
Лікувальні методики доктора Тарнавського Збережений дендропарк та будівлі курорту, архітектурні та ландшафтні пам'ятки, із унікальними рослинами. Збережена книга рецептів	Історичні будівлі частково зруйнувалися <ul style="list-style-type: none"> Відсутність спеціалістів, котрі досконало володіють методикою лікування Тарнавського. Слабке використання будівель санаторію у туристичних цілях; Не використання рецептур Тарнавського як «родзинки» у місцевих закладах харчування.
Історія соляних шахт Наявність соляних джерел, ймовірні підземні поклади, вивчається можливість реконструкції басейну	<ul style="list-style-type: none"> Практично відсутня інформація щодо потенціалу видобутку солі або використання її у туристичних чи лікувальних цілях; Великий обсяг інвестицій у реконструкцію басейну та створення СПА
Косівський базар, як найбільший в Україні ринок ремесел Можливість купити вироби у майстрів, знайти старовинні речі, місцеві продукти харчування	Брак інфраструктури

<p>Жива традиційна культура</p> <p>Історія ремесел, понад 300 майстерень (кераміка, різьба, шкіра, ткацтво, вишивка), що виготовляють унікальні художні вироби. Косівська кераміка претендує на статус нематеріальної спадщини ЮНЕСКО.</p> <p>Місцеві традиції та кухня</p> <p>Збережені обряди весілля, релігійних свят, будівництва; особлива місцева кухня та гуцульські співанки.</p> <p>Арт-терапія</p> <p>Табори для учасників АТО, що відновлюються завдяки роботі з ремеслами</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Місцева молодь часто вважає місцеву культуру «немодною» • Майстри, які зберігають автентичну традицію переходять на серійне виробництво чи виробництво сувенірів, у зв'язку з нижчим попитом на дорожчі автентичні речі • Тенденція до театралізації та консервації живої культури через офіційні виставки та фестивалі, внаслідок чого втрачається особливий автентичний дух та атмосфера • Відсутність навчань для охочих проводити майстер-класи щодо роботи з ремеслами та заняття з арт-терапії. Підготовка організаторів та менеджерів. • Створення онлайн-мапи з різними можливостями доторкнутися до традицій на Косівщині.
<p>Природа та атмосфера</p> <p>Нескладні туристичні маршрути, мегалітичні святилища, рафтинг. Лікувальні сірководневі джерела, водоспади.</p> <p>Зелені садиби</p> <p>Розвинена мережа садиб сільського та зеленого туризму.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Забруднення лісів, річок; вирубки лісів, зникнення червонокнижних видів • Низька зайнятість населення у міжсезоння • Слабке використання природної сировини (екокосметика, настоянки, чаї, різні види масажу та терапії); • Відсутність стимулювання атмосфери підтримки «сусід рекомендує сусіда». [9]

ВИСНОВКИ

Зміни, які відбулися у туристичній індустрії регіону в останні роки, визначили пріоритетні напрями розвитку туристично-рекреаційної галузі. Домінуючий раніше пасивний відпочинок змінюється такими видами туризму як: активний, сільський, пізнавальний та курортний туризм. Регіональний ринок туристичних продуктів знаходиться на початковій стадії формування, тому ключовим питанням сьогодні для органів державного управління району є не тільки збільшення кількості об'єктів, а налагодження конкурентоспроможного ринку туристичних продуктів із використанням існуючої рекреаційної бази. Світовий досвід показує, що гірські райони можуть конкурувати з рівнинними в економічному відношенні завдяки розвитку індустрії відпочинку. [8]

Для подальшого інноваційного розвитку туристично-рекреаційної сфери в Косівському районі потрібно:

- створити розгалужену інфраструктуру туризму, яка б задовольняла всі потреби осіб, що подорожують.
- провести моніторинг наявних туристичних послуг та підвищити якість обслуговування туристів.
- визначити пріоритетні види туризму з урахуванням існуючих ресурсів та традицій населення регіону.
- активно залучати приватний сектор до туристичного бізнесу.

Туризм в Україні на державному рівні визнано сферою розвитку, яка може бути суттєвим джерелом надходжень і призвести до економічної активізації регіонів, успішно протистояти безробіттю та дозволить брати активну участь у багатофункціональному розвитку регіонів. Саме тому численні завдання, які сьогодні стоять перед туристичною індустрією України повинні знайти відображення у протуристичній політиці держави, яка б включала в себе створення єдиної системи економічних, правових і організаційних інструментів, котрі би служили реалізації цілей поставлених для розвитку внутрішнього туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про курорти” від 26.04.2014р. № 2026-14
//Електронний ресурс – Режим доступу : [http:// www. rada. gov. ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Закон України “Про туризм” від 28.06.2015 р. 1282-15
//Електронний ресурс – Режим доступу : [http:// www. rada. gov. ua](http://www.rada.gov.ua)
3. Закон України про місцеві державні адміністрації // Відом.
Верховної Ради України. – 16.04.2017. - № 586-14. //Електронний ресурс –
Режим доступу : [http:// www. rada. gov. ua](http://www.rada.gov.ua)
4. Програма розвитку туризму в Івано-Франківській області на 2016–
2020 роки. Затверджено рішенням обласної ради від 16.10.2015 № 1820-
39/2015
5. Програма розвитку туризму в Косівському районі на 2016-2020
роки, затверджена рішенням сесії районної ради від 24.12.2015 № 47-1/2015
6. Василів О. Дослідження проблем та перспектив розвитку
туристично-рекреаційної галузі на прикладі Івано-Франківської області /
Головне управління зовнішніх зв'язків і туризму Івано-Франківської
облдержадміністрації -[http:// frtt. if. gov. ua](http://frtt.if.gov.ua).
7. Василів О.Б. Проблеми та перспективи розвитку туристично-
рекреаційної галузі в Івано-Франківській області // Щорічна науково-практична
конференція за міжнародною участю “Внутрішня політика держави : сутність,
принципи, методологія.” 27 січня 2005 р. / За заг. ред. А.О.Чемериса : У 2 ч.-
Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005.-Ч.1.- С.55-61.
8. Горішевський П., Васильєв В. Сільський туризм: організація
надання послуг гостинності.-Івано-Франківськ: Місто НВ, 2008.- 148 с.
9. Матеріали проекту «Програма ЄС-Східне партнерство культура та
креативність. Ініціатива креативні міста та регіони», фінальний звіт, 2017р.
10. Збірка нормативних документів// Програма прикордонного
співробітництва Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна.- Івано-Франківськ
2013.